

TISZASZENTIMRE

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1. Bevezetés	2. o
2. Tiszaszentimre és Újszentgyörgy bemutatása	5. o
<i>Általános településképi, településkarakter</i>	
3. Örökségünk	8.o
<i>A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji- és természeti értékek, településképi jellemzők</i>	
4. Településképi szempontból meghatározó területek Tiszaszentimrén és Újszentgyörgyön	15. o
<i>eltérő karakterű területek lehatárolása, a településképi, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával</i>	
Történelmi településrész	
Egyéb lakóterület	
Nagytelkes terület	
Beépítésre nem szánt területek	
5. Általános ajánlások	22. o
<i>A településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások, építészeti útmutató</i>	
a) Történelmi településrészre, Egyéb lakóterületre, Nagytelkes területre	
Magasság, Tetőhajlásszög, Anyaghasználat (színek), Telepítés,	
Kerítések, Közterek, közparkok, Utcák, Részletek	
b) Ajánlások / Beépítésre nem szánt terület	
6. Jó példák / épületek, épített részletek	34. o
<i>ajtók, ablakok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés, kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása</i>	
7. Jó példák / sajátos építményfajták	39. o
<i>sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések</i>	

1.

BEVEZETÉS

*Weöres Sándor A teljesség felé / Kérés
„Add vissza mértékét az embernek.” Vedd
imádba.*

Ahogy a civilizáció, a technika fejlődése eltávolítja az embert a természettől, úgy kezdenek az épületeink egyre kevésbé tájba illőek lenni.

Dédapáink még félték a természetet. Megfigyelték, megismerték és mindennapjaikat, épületeiket is hozzá

alakították. Együtt éltek vele. Épületeiket úgy építették, helyezték el, hogy a lehető legkevésbé legyenek kiszolgáltatva a természet szeszélyeinek, az általa okozott veszélyeknek. Házaikat magasan fekvő, vizektől lehetőleg védett területekre építették, tájolásukkal, az ereszek kinyújtásával védekeztek a nyári meleg ellen, védték a falakat a lehulló esőtől. A tájat úgy használták, hogy ne tegyék tönkre, a lehető legkevésbé szennyezzék. A megtermelt gabonát, termést a padláson tárolták, ami télen hőszigetelt, nyárra elfogyott. A természethez való alkalmazkodás, a helyben található építőanyagok használatának következtében épületeik beleilleszkedtek a tájba. Méreteiket, kialakításukat is a természet, a közelben található építőanyagok kínálta lehetőségek határozták meg. A lakóépületek tömegformálása, megjelenése szinte azonos volt, az épületek csupán díszítéseikben különböztek, de a díszítés sem volt öncélú. Gyakran megmutatta a házban lakók vallását, az épület építésének évét. Az épületek egymáshoz való viszonya, a kerítések kialakítása, az utcák vezetése mutatja az ott élők egymásra utaltságát, a közösség szükségességét, az összetartást. Az épületek, a környék karbantartása, gondozása a mindennapok természetes része volt, hiszen a tönkrement dolgok pótlása nagy terhet jelentett. Az így kialakult, ember léptékű terekben észrevétlenül kezdi jól érezni magát az ember.

A technika fejlődésével azonban az emberiség nagy része elvesztette a természettel való kapcsolatát, óvatosságát. Bízva a technikában, a fejlesztésekben, új anyagokban, víz elleni szigetelésekben, az energiában, ami nyáron hűt, télen fűt, már nem tartja szempontnak a természet adta

lehetőségek kihasználását, sőt! Bátran építünk mélyfekvésű területekre, a jellemző éghajlati elemeket figyelmen kívül hagyva alakítunk ki lapostetős épületeket. Házaink kirívó egyediségével próbálunk kitűnni. Messzi tájakról hozott élmények alapján építjük meg házunkat. Ma már gyakran kerül a forma a funkció elé.

Rácsodálkozunk a külföld csodálatos városaira, melyek megőrizték a múlt építészetét, elvarázsol bennünket egységessége, lenyűgöz a harmónia varázsa. Pedig saját településeinket is csodálatossá varázsolhatnánk, ha megpróbálnánk összekötni azt az elszakadt szálát, melyen településeink szerves fejlődésének fonala volt. Ha visszatérnénk kicsit a múltba, megismernénk és képesekké válnánk visszacsempészni átörökíteni annak értékeit napjaink építészetébe.

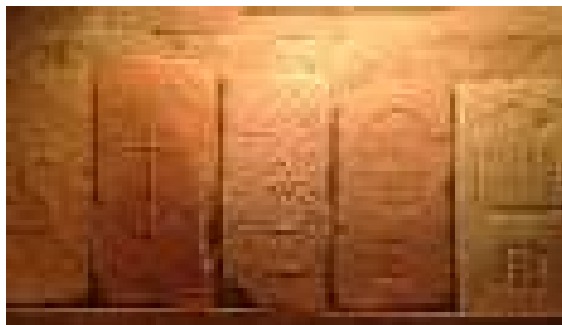
Ehhez a hatalmas feladathoz próbál segítséget nyújtani e könyv.

2 .

TISZASZENTIMRE ÉS ÚJSZENTGYÖRGY BEMUTATÁSA

Forrás: Dr. Vadász István: Tiszaszentimre és Újszentgyörgy Monográfia a kezdetektől napjainkig 2011

Bár módszeres régészeti kutatás nem volt e területen, mégis bizonyosra vehető, hogy már a Kr. előtti 4-5. évezredben lakott volt a környék. Egy 1136-ból származó oklevélből arra következtethetünk, hogy a település őse már az Árpádkorban állhatott.

Újszentgyörgy szintén Árpád-kori település, de a törökkor elején a falu elpusztult. Az első népszámláláskor lakossága csupán 12 fő volt.

A település Szent István fiának, a szentté avatott Imre hercegnek nevét viseli. Első okleveles említése 1325-ből maradt ránk, Zenthemreh alakban. Közigazgatásilag a 300 fős lakosságú Újszentgyörgy is Szentimréhez tartozik, amely szintén Árpád-kori település, de a törökkor elején elpusztult. Szentimre a tizenöt éves háborút is átvészeli. Sőt a XVI. század végétől reformátussá váló falu - a török-tatár hadak és a magyar végvárok későbbi pusztításai ellenére az 1713. évi nagy betelepülésig is fennmarad.

Az anyakönyvvezetés kezdete az 1739-es esztendő. 1750-től a község gyarapodása felerősödik. Első pecsétjét 1756-ból ismerjük - a templom, a fa és a hal motívumokkal

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

-, körirata magyar nyelvű: " TI. SZ. IMRE PE: 1756. " Lakossága az első népszámláláskor 1382 fő volt (köztük 59 nemes). Szentgyörgypusztán 12 személy lakott. A község temploma 1783-ban épül fel, sajátos tornyát 1800-ra emelik hozzá, addig haranglábat használtak. Értékes építészeti emléke még az egykori "Samu-kastély". A kunhalmokat is őrző faluban a szántóföldi gazdálkodás mellett a XIX. század közepére meghonosodott a szőlő- és dohánykultúra.

<http://www.nyugdiasotthon.hu>

Az ipar fő területét a községi malmok jelentették.

Tiszaszentimre további fejlődését alapvetően befolyásolta a Karcagot Tiszafüreddel összekötő vasút 1896-ban történt átadásra, fontos utazási és

szállítási lehetőséget teremtve. A lakosság a legnagyobb lélekszámot 1949-re érte el, 3949 fővel. A katolikusok száma is meghaladta ekkor az ezer főt. Templomukat 1936-ban emelték, Szent Imre tiszteletére.

A község ma is autentikus névalakja - az 1898. évi 4. tc. alapján - 1901-től használatos. A lakosság száma ma, mintegy 2500 fő, a település területe pedig 6623 hektár. Az utóbbi 5-10 évben korszerűsödtek az intézmények.

A település művi értékeit vizsgálva megállapítható, hogy az épületállomány már jelentősen átépült. A település bejárásakor például nem talákoztunk már azzal a jellegzetes tornáckialakítással, amelyet 1938-ban örökített meg Vargha László itt Tiszaszentimrén. A képen látható, nádtetős oromfalas épület tornáca kettős pillérekkel volt alátámasztva.

A TELEPÜLÉSSZERKEZET

Szöveg: Farkas Renáta

A településszerkezetben ma is jól látható az ún. „kétbeltelkesség”. A település belső magját szabálytalan utcavezetés, szabálytalan formájú, különböző méretű telkek jellemzik. A külső részeken lévő régi kertek nagy része ma is mezőgazdasági területként funkcionál. Azok a területek, ahol a régi kerteket felosztották és lakótelkekké alakították, jól elkülönülnek a település belső magjának telkeitől. A II. katonai felmérés idején, 1859-1860-ban készült térkép alapján elmondható, hogy a belterület szerkezetének halmazosodása igen erőteljes.

Az úthálózat futása, az utcaszerkezet felszíni formáktól való meghatározottsága szabálytalan telekformákat, egyenetlen telekelrendeződést, és zegeszugos szerkezetet eredményezett.

Az itt kialakított lakótelkek azonban szabályosak, méretük nagyságrendileg azonos, az utcavezetés szabálynak mondható.

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

A beépítési módban és a telekhasználatban nincs eltérés a településmag és a régi kertek helyén kialakított lakótelkek között. Jellemző az oldalhatáron álló, fésűs beépítési mód.

3.

ÖRÖKSÉGÜNK

*Forrás: Tiszaszentimre és
Újszentgyörgy művi érték-
védelmi javaslata
EX! Építésziroda Kft. 2005.*

HELYILEG VÉDETT ÉPÜLETEK

REFORMÁTUS TEMPLOM

1783-ban épült, barokk épület. Egyhajós, a nyolcszög három oldalával záródó templom. Először torony nélküli kőtemplomnak épült.

Tornya csak később, 1800-ra épül fel. A templom az elmúlt években felújításra került.

LELKÉSZLAK

Az épület néhány évvel a templom elkészülte után épült. Jellegzetes barokk és klasszicista stílusjegyeket hordoz magán.

TÁJHÁZ

Jellegzetes, nádtetős, utcai homlokzatán két ablakszemes épület. Oromfala deszkázott. Tornáca téglapillérekkel alátámasztott. Az épület az elmúlt években gyönyörűen helyre lett állítva.

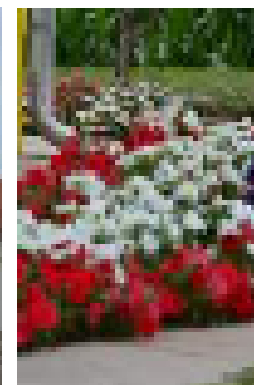
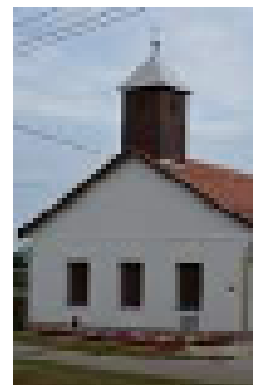
ÁLTALÁNOS ISKOLA

Az iskolaépületet az 1958-ban történt első építkezést követően kibővítve és átépítve, majd az 1970-es években újépíttették. Elsősorban diákbusz bejárati részlete figyelemreméltó.

TEMLOM, KÖZÖSSÉGI HÁZ
Újszentgyörgy

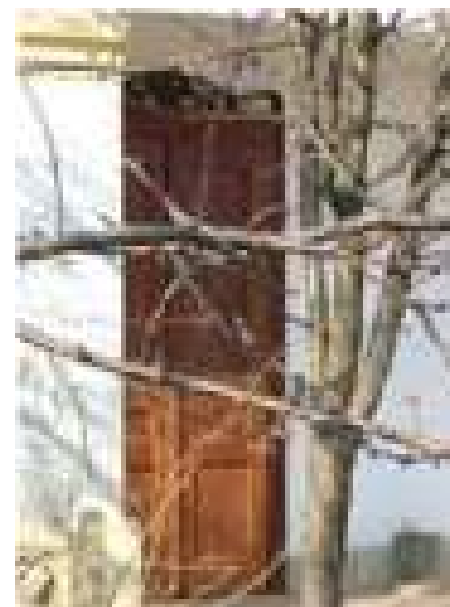
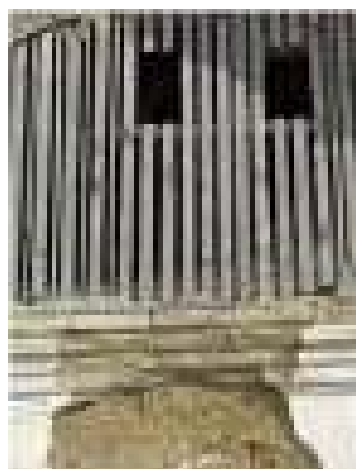
HAGYOMÁNYOS RÉSZLETEK

Utcaképek a közelmúltból:

Hagyományos lakóépületek és részletek:

4.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK TISZASZENTIMRÉN

*eltérő karakterű területek lehatárolása,
a településkép, arculati jellemzők és
településkarakter bemutatásával*

Szöveg és fotók: Farkas Renáta

Újszentgyörgy

Tiszaszentimre

A térkép OSM alaptérképre EX!GIS-i programmal készült

	Egyéb lakóterület
	Történelmi településrész
	Nagytelkes terület

TÖRTÉNELMI TELEPÜLÉSRÉSZ

Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

Tiszaszentimre történelmi településrészét szabálytalan vonalvezetésű utcahálózat, földszintes, magastetős lakóházak jellemzik. A terület lefedi a hajdani kétbeltelkes település akkori településmagját. A történelmi településrész központi helyén található meg a település intézményei, iskola, üzletek és a református templom.

A központi tértől kicsit távolabb találjuk a katolikus templomot.

A középületek kevés kivétellel régi, patinás, a múltat magukban hordozóak.

A települést átszelő közút a község központjában egy nagyon szépen kialakított, gondosan karbantartott parkon halad keresztül. A településrészre jellemző tetőformák:

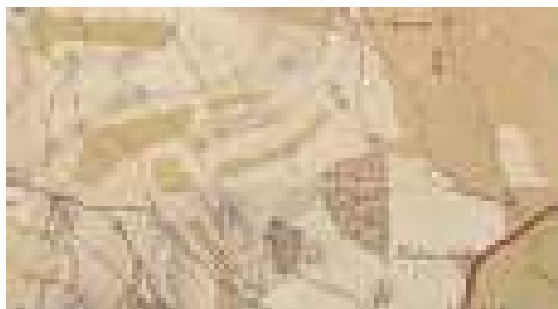
EGYÉB LAKÓTERÜLET

A központi településrészt körülvevő beépített terület döntően lakóterület. Utcahálózata történelmileg kialakult, egyenes vonalvezetésű, szabályos telekosztású tömbökkel. Ez a településrész a Második katonai térképen már látható külső kertségekből jött létre. Jellemzően nagy telekméretű, lazábban beépített terület. A beépítés módja, az épületek formálása, anyaghasználata a központi településrészhez hasonló.

NAGYTELKES TERÜLET

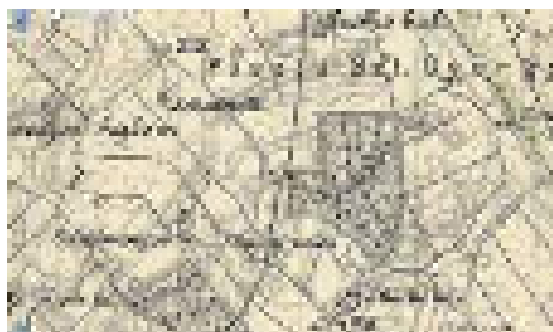
Újszentgyörgy területe egy utca kivételével nagytelkes beépítésű. Használati módjának és szerkezetének változásai a katonai térképeken nyomon követhetők.

Első Katonai Felmérés (1763-1787)

Második Katonai Felmérés (1806-1869)

Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Az 1941-ben készült katonai felmérésen már kirajzolódik a mai településszerkezet, amely az azóta eltelt években csupán egy, az országúthoz közeli részen, kistelkes szabályosan beépített utcával egészült ki.

A területen a lakóházakhoz tartozó telkeken mezőgazdasági termelés folyik. A telkek beépített része az utcához közeleső terület.

A településrész központi területén gondosan karbantartott park található, intézményi épületekkel.

5. ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

a településképi minőségi formálására vonatkozó ajánlások, építészeti útmutató

Szöveg: Farkas Renáta, Ábrák: Lechner Tudásközpont, Ábragyűjtemény

Bár Tiszaszentimre települési területét településkarakter szempontjából két részterületre osztottuk, a különböző területekre vonatkozó építészeti ajánlások javarészt megegyeznek. A belterületi kétféle karakter között a legszembetűnőbb különbség a múltbeli életformából adódó kétféle telekméret. A településhez tartozó Újszentgyörgy településrész karaktere jelentősen eltér Tiszaszentimrétől, de magukra az épületekre vonatkozó ajánlások azonosak. Éppen ezért ez a kézikönyv a különböző településrészekre egyformán vonatkozó ajánlásokat egy fejezetben mutatja be.

Mitől szép egy település? Nehéz erre válaszolni, hiszen ami az egyik embernek tetszik, a másiknak nem feltétlenül. Településeink arculatának kialakításakor talán nem is a szépség a cél, hanem a harmónia megteremtése. Hiszen megfigyelhetjük, hogy a környezetéből kiemelt, csak önmagában vizsgált és szépnek tartott épületeket mindenféle kontrol nélkül egymás mellé helyezve bizony könnyen zaklatott utcaképet kaphatunk. E fejezetben olyan ajánlásokat próbálunk megfogalmazni, melyek a célul kitűzött harmónia megteremtését szolgálják.

MAGASSÁG

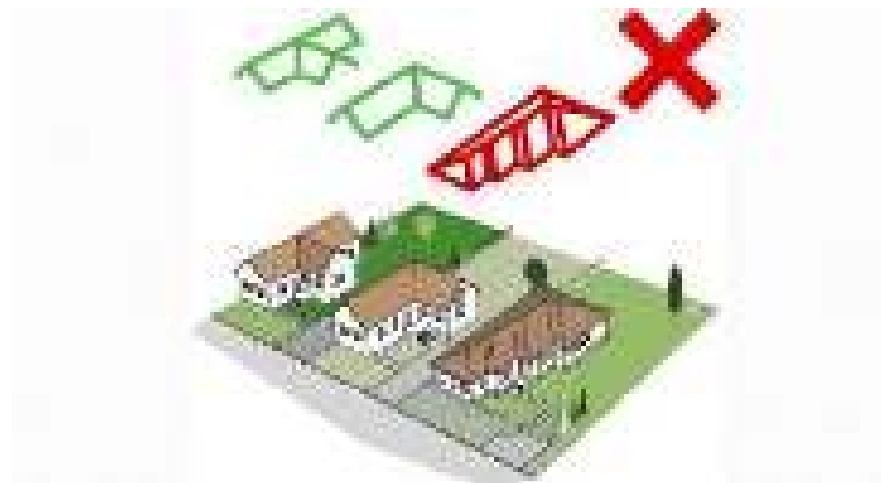
Tiszaszentimre és Újszentgyörgy területén, a lakótelkeken az épületek jellemzően földszintesek, emeletes, tetőtér beépítéses lakóház csak elvétve fordul elő. A település központi területén azonban fellelhetünk környezetből kirívó, emeletes, a hagyományostól nagyon eltérő színű épületek is. A település központi részén található közintézmények a lakóépületekhez hasonlóan földszintesek. Méreteikben azonban természetes módon eltérnek azoktól, magasabbak, nagyobbak. Az eltérés mértéke azonban nem zavaró, éppencsak kiemeli az épületek funkcionalitásból adódó kiemelt szerepét. A harmonikus utcakép megőrzése, illetve kialakítása érdekében az újonnan épülő épületek magasságát a környező beépítéshez igazodva kell meghatározni. A túlságosan eltérő magasságú épületek megbontják a házak harmonikus ritmusát.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Tiszaszentimre két belterületi településrészén az utcákra még a fésűs beépítés, az utcára merőleges gerincű, oromfalas épületek jelenléte a jellemző. A hagyományos kialakítású és elrendezésű épületek sorát azonban megszakítják az eltérő arányú, magasságú és tetőformájú épületek. Az utcára merőleges gerincű tetők mellett megjelentek az utcával párhuzamos kialakításúak, a sátoztetős és az összetett formák is. Tiszaszentimre esetében azonban még törekedni kellene a hagyományos utcakép visszaállítására.

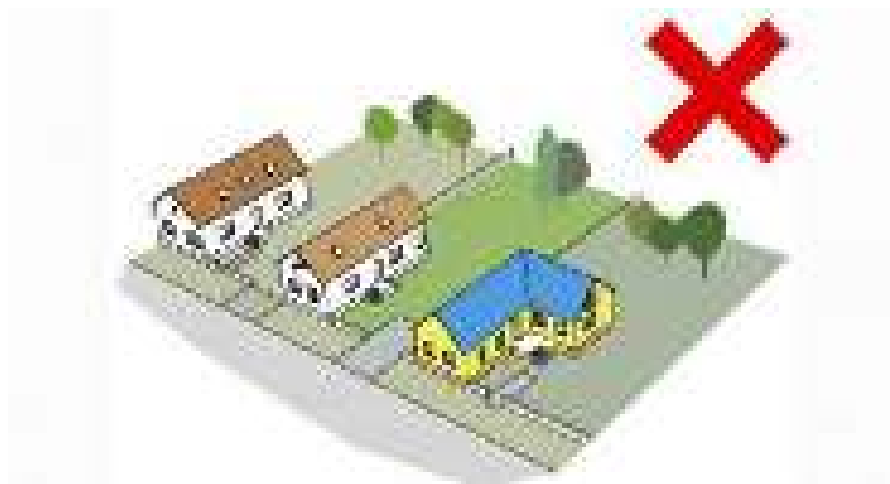
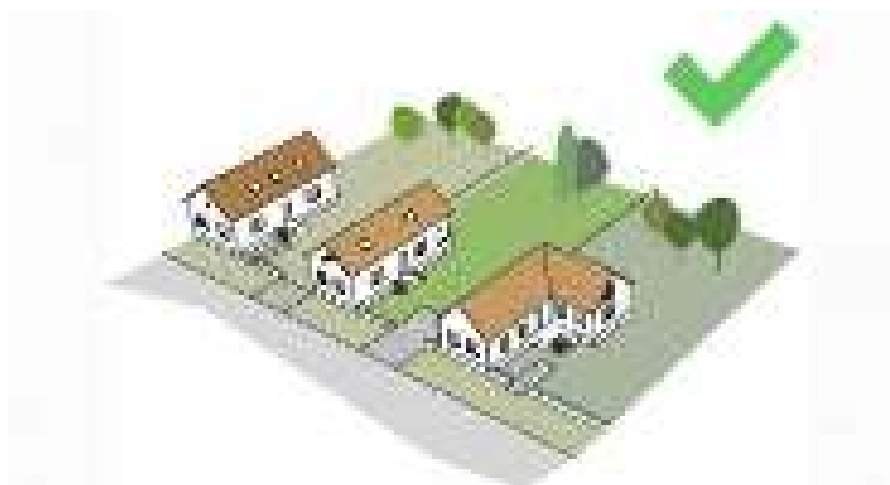
Oromfalas, utcára merőleges gerincű épületek közé sem a sátoztetős, sem a tördelt, „mediterrán” tetőforma beékelése nem kívánatos.

Az oromfalasan kialakított, egyszerű nyeregtetős épületek mellett idegenül hat a kontyolt kialakítású, tördelt tetőforma.

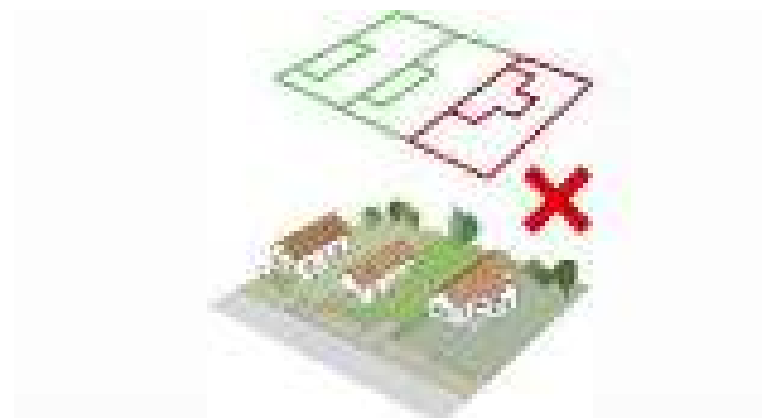
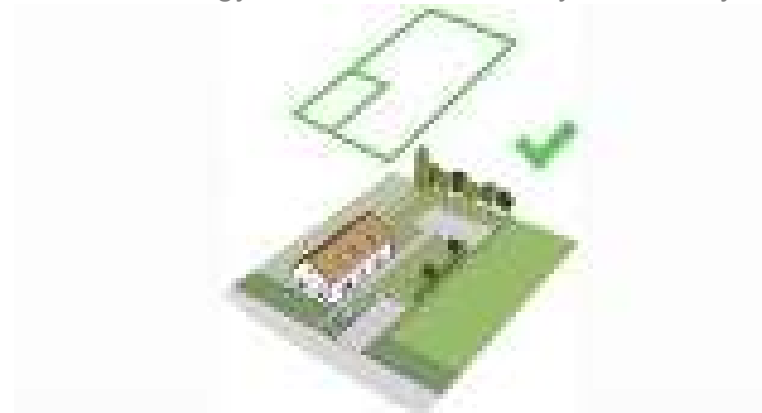
ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

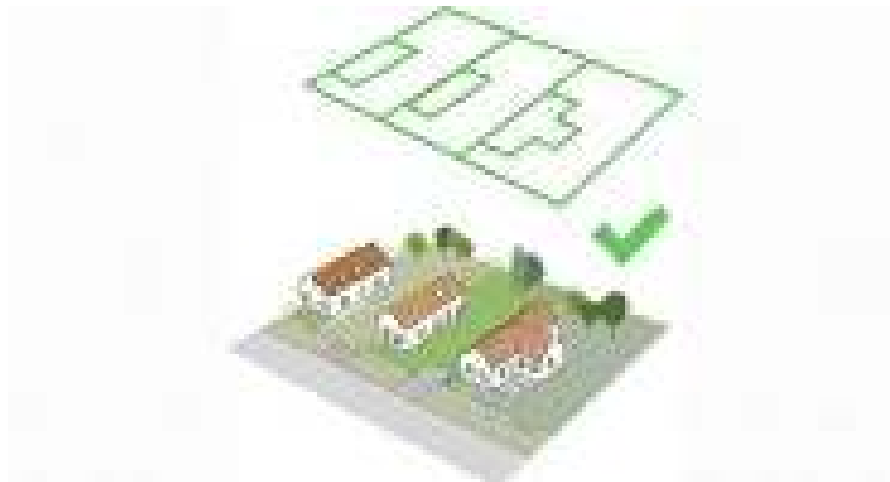
A településen még mindig a hagyományos építőanyagok, a visszafogott színek használata a legelterjedtebb. Az utcákon sétálva azonban találkozhatunk fémlemez kerítéssel és egyéb, a környezetétől idegen megjelenésű építészeti megoldással is. Tiszaszentimre és Újszentgyörgy területén is a visszafogott színvilág, a hagyományos építőanyagok (tégla, cserép, fa, stb.) használata ajánlott. Nem javasolt a kirívó színű, feltűnő homlokzatszínezés, a rikító színű fémlemez alkalmazása sem az épületeken, sem kerítésként.

TELEPÍTÉS

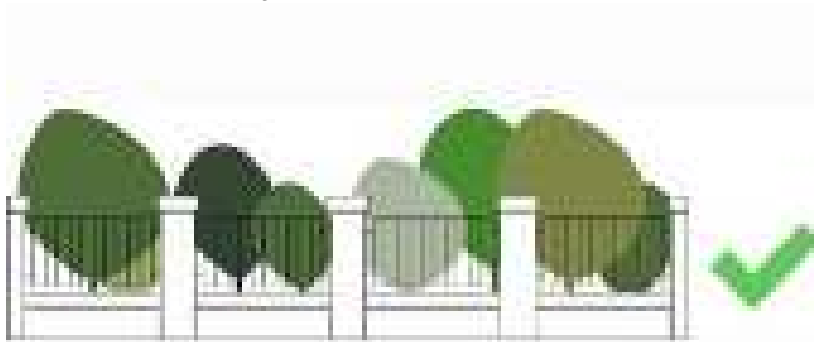
Tiszaszentimre területén az épületek a telekhatárokhoz igazodnak, azokkal párhuzamosan helyezkednek el, jellemzően azonos előkertek megtartásával. Az utcák harmóniáját meghatározza az épületek elhelyezkedésének ritmusa. Ezt a ritmust megtöri a többiekétől eltérő előkert kialakítása, vagy a telken belüli szabálytalan elhelyezés.

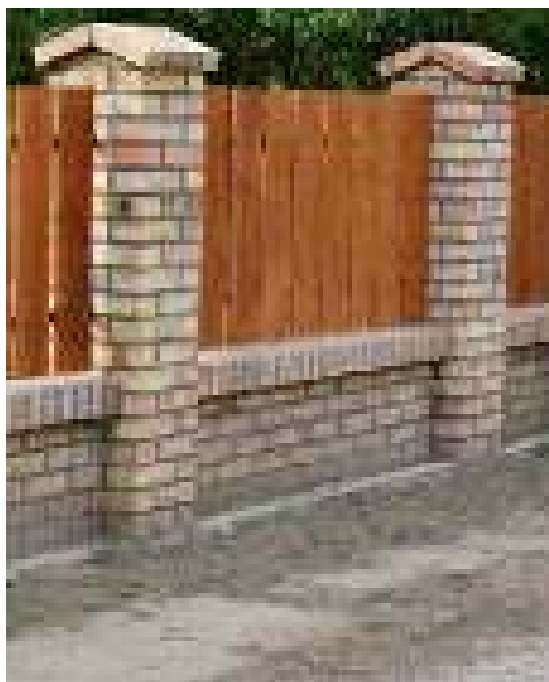

KERÍTÉSEK

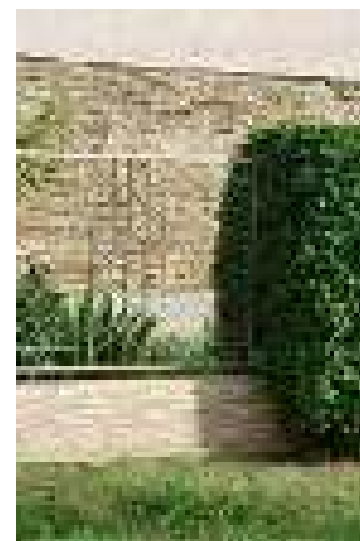
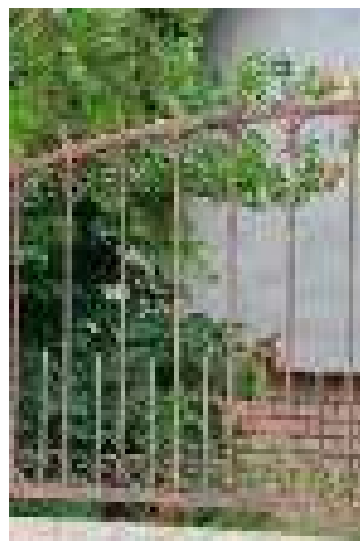
Tiszaszentimre területén ma már az áttört kerítések jellemzőek. De még ma is találkozhatunk tömör deszkakerítésekkel és megjelentek a téglából épült kerítések is. Az áttört kerítések alkalmazása mellett elfogadható a kis részben áttört, vagy a tömör, de alacsony deszkakerítés alkalmazási is.

A kerítések átgondolt kialakítása, gondos megtervezése nélkülözhetetlen feladat. Kialakításában, színvilágában illeszkednie kell a mögötte álló épülethez és az őt befogadó utcaképhez.

A hagyományos anyagok mellett ne feledkezzünk el a növényzet alkalmazhatóságáról sem.

KÖZTEREK, KÖZPARKOK

közterületek településképi útmutatója

A települések közterületeinek kialakításának, gondozottságának nagy szerepe van az ott élők, oda látogatók életére, hangulatára. Emellett valódi képet ad a településen élőkéről, lakóhelyükhöz való viszonyukról, lokálpatriotizmusukról.

A zöldfelületek Tiszaszentimre esetében is meghatározó elemei az élhető városnak. A forró napokon árnyékot adó fáknek nagy szerepe van a megfelelő mikroklíma kialakításában is.

A település nagy kiterjedésű Központi parkosított térrel rendelkezik. A parkok kialakításánál figyelemmel kell lenni azok használatára. Fontos szempont, hogy az itt időző lakosok, látogatók le tudjanak ülni, a terület beszélgetések, rendezvények helyszínéül is szolgálni tudjon. Az erre sétálókat végigvezesse a területen, lépésről lépésre látnivalóval, érdekességgel szolgáljon, kiemelt helyeken biztosítson pihenésre, nézelődésre lehetőséget.

Az utcabútorok esetében törekedni kell az egységes megjelenésre és a gondos karbantartásra.

Tiszaszentimre központi területén több szobor és műalkotás található.

Nagyon fontos szerepe van a közterületek burkolatainak is. Esztétikai megjelenésük mellett funkcionálisan is meg kell felelniük. Fontos, hogy szerkezetük, kialakításuk könnyű mozgási lehetőséget biztosítson az idős, vagy mozgásukban korlátozott embereknek is. Megfelelő műszaki kialakításuk, gondos karbantartásuk nem csak a használatukat segíti, de élettartamukat is megnöveli. Tervezésüknél fontos szempont az egységes rendszerek és összehangolt színek kiválasztása.

UTCÁK

A település harmonikus megjelenésének fontos eszköze a növényzet. A fák, virágok kiültetése előtt gondosan mérlegelni kell településképi szerepüket is.

Az okosan elhelyezett, színes virágok, növények elterelhetik a figyelmet az építészetileg megkérdőjelezhető, nem megfelelő pontokról, vagy éppen ellenkezőleg, ráirányíthatják a figyelmet a szépre.

Akárcsak a település központi területén található parkokban a lakóterületek esetében fontos a növényzet kialakítása. Az egységes fasorok végigvezetik a szemet az utcán, a telkenként különböző fajtájú és méretű fák megakasztják a tekintetet. Javasolt az utcákban egyforma fajtájú fák egy időben való telepítése.

RÉSZLETEK

Tiszaszentimre több száz éves múltra tekint vissza és jelentős építészeti értékkel rendelkezik. A múlt hagyományos építészeti elemeinek megőrzése, illetve átörökítése napjaink épületeibe fontos feladat.

A településen több épületen is megtalálható még a tornácok hagyományos faragott díszítése, melynek játékos plasztikája izgalmas megjelenést ad a homlokzatoknak.

AJÁNLÁSOK / BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET

*a településképi minőségi formálásra
vonatkozó ajánlások: építészeti
útmutató*

Szőveg: Bodó Imre

Tiszaszentimre mezőgazdasága meghatározó a település életében. A külterületi építkezésekkor a hagyományos anyag használatot és a tájba illesztést feltétlenül szem előtt kell tartani.

A második világháborút követő több mint hetven év alatt többször jelentős változáson ment keresztül a magyar mezőgazdaság.

Major Tarnaszentmiklós mellett

Az 1945-ös földosztás a háború előtti jól működő nagybirtokrendszert szüntette meg. A földterület felaprózódott és a parasztság jelentős része 2 – 3 ha-os földterülethez jutott.

Tiszaszentimrén a földosztás 1945 április első napjaiban kezdődött és 285 főnek 850 ha földet osztottak ki. Az év második felében további 382 igénylő 676 ha földet kapott. Az ötvenes évek elején a szovjet mintájú termelőszövetkezetek szervezése következett be, sokszor erőltetett módon. 1956 szeptemberében 7 mezőgazdasági

szövetkezet működött a településen. Az 1956-os események után a visszarendeződés, a szövetkezetek megszűnése, feloszlása volt a jellemző. Ebben az időszakban visszaesett a termelés mind a növénytermesztés, mind az állattenyésztés területén. Jellemző volt még erre az időszakra a kötelező beszállítási rendszer amit az I. Nagy Imre kormány törölt el. Jelentős változást hoztak az 1957 – 1961 közötti évek, ekkor kezdődött a mezőgazdaság szocialista átszervezése. 1960 végére 7 termelőszövetkezet működött a településen, melyek többszöri egyesüléssel, átszervezéssel és a Tomajmonostori Petőfi Termelőszövetkezet egyesülésével 1975-ben egy mezőgazdasági termelőszövetkezetté alakult Tiszaszentimrei Aranykalász Termelőszövetkezet néven. 1949-ben a gazdátlan, elvett majd állami tulajdonú földeken létrehozták a László majori Rizstermelő Nemzeti Vállalatot amely 1950-től Tiszaszentimrei Állami Gazdaság néven működött 1960. december 31-ig.

Az 1950- 1953-as években Kilencesen, László majorban, Erzsébet majorban a kitelepítettek számára „zárt tábor” működött. Az üzem 1961-től a Közüti Állami Gazdaság II. számú kerületként működött a rendszerváltásig 1990 végéig. Jogutódja 1991. január

01-től a Tiszaszentimrei Mezőgazdasági Kft.

Major Tarnaszentmiklós mellett

Tiszaszentimre és környéke az ország egyik legszárazabb része. A termelést a hagyományos növények - őszi kalászosok, kukorica, napraforgó, szálas és lédús takarmánynövények képviselik. Voltak próbálkozások repce, szója, lóbab termesztéssel is több kevesebb sikerrel. Az 1950-es években még rizstermeléssel is foglalkoztak a gazdák melynek maradványai mind a mai napig megtalálhatók egyes területeken. A rizstermelésnek az 1955-ös az egész országon végigsöprő rizsbetegség vetett véget.

A termelőszövetkezetben a szarvasmarha (1980-ig) a sertés a juh valamint a víziszárnyas(lúd) tartás volt a jellemző. Az állami gazdaságban a tejelő szarvasmarha és a sertéstartás volt a meghatározó.

6.

JÓ PÉLDÁK / ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés) kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Szöveg: Farkas Renáta

Fotó: Farkas Renáta

A régmúltban épült, hagyományos épületeink az idő múlásával erkölcsileg és műszakilag is elavulnak. Különösen igaz ez a lakóépületekre, melyek az Alföldön hagyományosan, gyakran alapozás nélkül vályogból épültek. Födémüket fából készítették, tetőhéjazatuk eleinte nád, majd cserép volt. Hiába a törekvés, hogy eredeti állapotukban megőrizzük őket, ha

Forrás: <http://info.szolnok.hu>

Forrás: <http://szolnok-taban.blogspot.hu>

Szolnok Tabán

felújított állapotukban nem tudunk funkciót adni nekik. Éppen ezért néhány épület tájházként, múzeumként való megőrzése mellett a legfontosabb feladat a hagyományos épületek legalább részben történő megőrzése, az értékes építészeti részletek átörökítése, a településre jellemző utcakép megmaradásának biztosítása.

A régi hagyományos épületek esetében – főleg azokon a helyeken, ahol még több ilyen ház is található az utcában - törekedni kellene a még meglévő épületek, épületrészek megőrzésére. Esetükben a tulajdonosok megváltozott igényei gyakran felvetik a bővítés szándékát. A hagyományos, utcára merőleges gerincű lakóépületek bővítésére többféle, a település karakterét megőrző lehetőség van. Ilyenek pl.:

- keresztzárny hozzáépítése az utcafronti homlokzattól visszahúзва úgy, hogy a bővítés az utcaképet, az épületek ritmusát lehetőleg ne változtassa meg jelentősen,
- hozzáépítés a régi épület részleges bontásával, úgy, hogy az utcafronti épületrész megmaradjon, a bővítés az udvari részen épüljön meg,

- amennyiben az épület szerkezete lehetővé teszi, tetőtér-beépítéssel is bővíthetők az épületek. Ebben az esetben a tetőtéri ablakokat úgy kell kialakítani, hogy a tetőforma jellegében ne változzon.

Új épületek építése, illetve a meglévő épületek átalakítása, bővítése esetén az építészeti karaktert meghatározó elemek átörökítésére kell törekedni. Ezek a következők:

- a hagyományos épület tömegének arányai,
- a hagyományos épület tömegalakítása,
- a hagyományos utcai homlokzatképzés részletei,
- a hagyományos méretű és osztású ablakok,
- a hagyományos anyag és szín használat.

A hagyományos tömegképzés, formakincs átörökítésére több jó példát is találunk.

Forrás: <http://epiteszforum.hu>

A szolnoki Tabán régi halászházai az idők folyamán műszakilag elavultak, tönkrementek. A terület újjáépítése során a tervezők mind településszerkezeti, mind építészeti szempontból nagy figyelmet fordítottak arra, hogy átörökítsék a Tabán eredeti hangulatát. Ennek érdekében megtartották az utcahálózat szabálytalan, girbegurba vonalvezetését. Az épületek bár méreteikben, léptékükben nagyobbak az eredetileg itt állóknál, arányaikban megfelelnek azoknak.

Lakóépület a szolnoki Tabán területén / Álmosdi Árpád, Csendes Monika, Pölös István

Régen

Most

Lakóépület homlokzata a Zagyva felől. Bár az épület teljes mértékben a XXI. század építészeti megjelenését hordozza, múlthoz való kötődése vitathatatlan. Az épület arányai, nyílászáróinak mérete, színhasználata és homlokzati felülete mind a régebben itt lévő halászházak építészeti karakterének átörökítései.

Forrás: <http://epiteszforum.hu>

A Makovecz Imre által tervezett Mogyoró-hegyi Mócsai-tanya sokkal egyértelműbben idézi a múltat, építi egymás mellé a jelennel, illetve jövővel.

Makovecz Imre / Lendva színház

Forrás: <http://www.mma.hu>

Egy régi csűr hangulatát idéző XXI. századi épület.

Hernád közösségi ház / Balázs Mihály
Forrás: <http://epiteszforum.hu>

Sajnos az elmúlt évtizedekben több természeti és egyéb katasztrófa is rákényszerített településeket teljes városrészek újjáépítésére. Két olyan

példa is van, ahol a tervezők a hagyományos építészeti elemekhez visszanyúlva, a múlt értéket átörökítő beépítést hoztak létre.

Az egyik példa Tákos tiszai árvízben (2001) elpusztult településrészének újjáépítése.

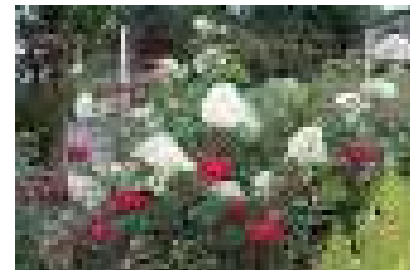
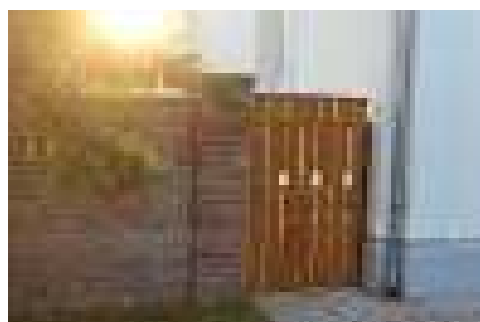
Forrás: <http://tudasbazis.sulinet.hu>

A másik példa Kolontár vörösiszap-katasztrófa utáni újjáépítése. Turi Attila, Zsigmond László, Jánosi János

Forrás: <http://ordoguzo.blogspot.hu>

JÓ PÉLDÁK / SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

*sajátos építményfajták,
reklámhordozók, egyéb műszaki
berendezések*

Szöveg: Farkas Renáta

Az épületek és a növényzet mellett a reklámhordozók, hirdetőtáblák, cégérek is meghatározó elemei az utca- és településképeknek.

Forrás: <https://www.orszagalbum.hu>

Ezek az elemek lehetnek díszai a településnek, de a meggondolatlanul,

igénytelen anyaghasználattal és színvilággal kialakított, rendszertelenül, odafigyelés nélkül elhelyezett berendezések bizony elronthatják a település hangulatát.

Ugyanilyen fontos szerepet játszanak az utcabútorok, az utca- és eligazító táblák, kandelábertek.

Forrás: <http://old.minap.hu>

Ezeknél a településképet meghatározó elemeknél törekedni kell az egységes kialakításra, akár egyedi tervezésű, akár kereskedelemben kapható berendezések telepítése tervezett.

<http://varosszepito.hu>

A közterületen elhelyezett hirdetőtáblákat egységesen kell kialakítani, elhelyezésüket tervezetten végezni. A településkép érdekében a magánhirdetéseket is ezeken az egységesen kialakított és tervezetten elhelyezett felületeken célszerű elhelyezni, így elkerülhető a zaklatott, rossz hatású megjelenés.

A közművek esetében törekedni kell azok rejtett, terepszint alatti elhelyezésére. A föld felett elhelyezendő műszaki berendezések eltakarását tervezetten kell megoldani.

Forrás: <http://www.oballaert.hu>

IMPRESSZUM

TISZASZENTIMRE KÖZSÉG
ÖNKORMÁNYZATA

www.tiszaszentimre.hu

5322. Tiszaszentimre, Hősök tere 7.

Tel: 59/516-029, 59/516-048

Fax: 59/516-031

KÉSZÍTETTE:

Tiszaszentimre Község

Önkormányzata

SZÖVEG:

Bodó Imre, Farkas Renáta

FÉNYKÉP:

Farkas Renáta

